C/2024/6832

29.11.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2024

σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Σλοβακίας

(C/2024/6832)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [4] («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
[4] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Σλοβακία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία των συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες καθώς και μια λειτουργική ενιαία αγορά αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Στις 14 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024». Η εν λόγω ανακοίνωση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που έχουν καθοριστεί.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, σηματοδοτώντας την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, οι οποίες επικεντρώνονται στις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Σλοβακία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν, ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν, ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Στις 16 Ιανουαρίου 2024, η Επιτροπή ενέκρινε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2024 της Σλοβακίας. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([5]) («σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ») στις 12 Απριλίου 2024 και την Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 ([6]) του Συμβουλίου για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ ([7]) σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών. Οι στόχοι του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Ένα εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο περιλαμβάνει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτει χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([8]) στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια οφείλει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του γενικού δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί έως και κατά τρία έτη. Προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, η Επιτροπή δημοσίευσε στις 21 Ιουνίου 2024 καθοδήγηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή διαβίβασε στα κράτη μέλη πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, ανάλογα με την περίπτωση. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλουν τα εθνικά μεσοπρόθεσμα

([5]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Απριλίου 2024, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, τα κράτη μέλη μπορούν να συζητούν τα προσχέδια μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους με τα εθνικά τους κοινοβούλια, να ζητούν από τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα να εκδώσουν γνώμη και να διεξάγουν διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 διατηρούν εξίσου τη σημασία τους για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν αναθεωρηθεί, επικαιροποιηθεί ή τροποποιηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 29 Απριλίου 2021 η Σλοβακία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σλοβακίας ([9]), η οποία τροποποιήθηκε στις 14 Ιουλίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([10]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, λαμβανομένης σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που δηλώνει ότι η Σλοβακία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 24 Απριλίου 2024 η Σλοβακία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2024, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ([11]). Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Σλοβακίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για τη Σλοβακία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Σλοβακίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σλοβακίας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά όσον αφορά τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Σλοβακίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για τη Σλοβακία. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Σλοβακίας από το προσωπικό της Επιτροπής για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν τον Μάρτιο του 2024. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Σλοβακία αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η Σλοβακία αντιμετωπίζει ευπάθειες που σχετίζονται με την ανταγωνιστικότητα κόστους, το εξωτερικό ισοζύγιο, τη στεγαστική αγορά και το χρέος των νοικοκυριών, οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται παρά κάποιες πρόσφατες βελτιώσεις, και δεν έχουν ληφθεί μέτρα πολιτικής. Η Σλοβακία υποβλήθηκε σε εμπεριστατωμένη επισκόπηση το 2023 και, σύμφωνα με την αξιολόγηση, οι ευπάθειές της δεν ισοδυναμούσαν με μακροοικονομικές ανισορροπίες, καθώς αναμενόταν να αμβλυνθούν μεσοπρόθεσμα. Οι ευπάθειες αυτές έχουν αμβλυνθεί, αλλά όχι τόσο γρήγορα όσο αναμενόταν πριν από ένα έτος. Επιπλέον, οι βελτιώσεις φαίνεται να είναι κυκλικές, καθώς οι διαρθρωτικές ευπάθειες είναι εμφανώς παγιωμένες, ενώ δεν έχουν ληφθεί μέτρα πολιτικής. Το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών βελτιώθηκε πέρυσι, αλλά αναμένεται να παραμείνει εμφανώς αρνητικό, με αποτέλεσμα να εξακολουθεί να διατηρείται η σημαντικά αρνητική καθαρή διεθνής επενδυτική θέση. Ο δομικός πληθωρισμός αποδείχθηκε πιο δύσκαμπτος απ' ό,τι αναμενόταν και παρέμεινε υψηλότερος από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ, ενώ το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος εξακολουθεί να αυξάνεται περισσότερο απ' ό,τι στην πλειονότητα των εμπορικών εταίρων. Αυτές οι πιέσεις στις τιμές και το κόστος δεν αναμένεται να αμβλυνθούν σημαντικά κατά το τρέχον ή το επόμενο έτος, γεγονός που θα μπορούσε δυνητικά να εμποδίσει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του εμπορικού ισοζυγίου. Ο δανεισμός των νοικοκυριών αυξήθηκε σημαντικά με την πάροδο των ετών και επιβραδύνθηκε το 2023 εν μέσω μείωσης της ενυπόθηκης πίστης. Οι τιμές των κατοικιών έχουν

([9]) ST 10156/21· ST 10156/21 ADD 1).

([10]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης, της 13ης Ιουλίου 2021, σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σλοβακίας (ST 11205/23 INIT· ST 11205/23 ADD 1).

([11]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

σημειώσει πτώση, αλλά εξακολουθούν να είναι κάπως υπερτιμημένες και αναμένεται να αυξηθούν εκ νέου, καθώς η προσφορά κατοικιών παραμένει περιορισμένη. Η ζήτηση στέγασης υποστηρίζεται από παρεμβάσεις πολιτικής, όπως τα επιδόματα ενυπόθηκων δανείων που θεσπίστηκαν πρόσφατα, τα οποία παρεμποδίζουν τη μετάδοση της νομισματικής πολιτικής και είναι δημοσιονομικώς δαπανηρά. Η δημοσιονομική προσαρμογή έχει καθυστερήσει και το υψηλό δημόσιο έλλειμμα προβλέπεται να επιδεινωθεί φέτος, ενώ ο δείκτης του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να κινηθεί ανοδικά το 2024 και το 2025 παρά την υποστηρικτική αύξηση του ΑΕΠ, πράγμα που ασκεί ανοδικές πιέσεις στην εγχώρια ζήτηση. Συνολικά, τα μέτρα πολιτικής δεν ήταν επαρκή για την αντιμετώπιση των ευπαθειών που εντοπίστηκαν, συμβάλλοντας στην παγίωσή τους. Η δημοσιονομική προσαρμογή θα συμβάλει στη μείωση του δομικού πληθωρισμού και στην ενίσχυση της εξωτερικής θέσης, καθώς και στη συγκράτηση των αυξήσεων του δημόσιου χρέους· η κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος αναμένεται να στηρίξει την εν λόγω προσαρμογή. Απαιτούνται επίσης μέτρα για να βελτιωθούν η ανταγωνιστικότητα των τιμών και η μη τιμολογιακή ανταγωνιστικότητα και να μειωθούν οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τη στεγαστική αγορά και τη συσσώρευση χρέους των νοικοκυριών, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη μιας λειτουργικής αγοράς ενοικίασης ακινήτων.

(11) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Σλοβακίας αυξήθηκε από 1,7 % του ΑΕΠ το 2022 σε 4,9 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 57,7 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 56,0 % στα τέλη του 2023. Όπως ανακοινώθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 8ης Μαρτίου 2023, με τίτλο «Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024», η Επιτροπή κάνει το πρώτο βήμα για να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στην οποία αξιολογήθηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Σλοβακίας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2023 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, υπό το πρίσμα της εν λόγω αξιολόγησης και αφού ελήφθη υπόψη η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής, που διατυπώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 4 της Συνθήκης, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει τον Ιούλιο του 2024 την κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος για τη Σλοβακία, υποβάλλοντας πρόταση στο Συμβούλιο για την έκδοση απόφασης βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 6 της Συνθήκης με την οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στη Σλοβακία.

(12) Στις 12 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε ([12]) στη Σλοβακία να λάβει μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει το 2023 μια συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος ([13]), λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, συνέστησε στη Σλοβακία να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Σλοβακία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([14]) ήταν επεκτατικός, κατά 6,1 % του ΑΕΠ, σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε επεκτατική συμβολή ύψους 3,8 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτό περιλαμβάνει τη μείωση κατά 0,2 % του ΑΕΠ του κόστους των στοχευμένων μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και τη μείωση κατά 0,1 % του ΑΕΠ του κόστους της παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία. Ως εκ τούτου, η επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών καθ' υπέρβαση της μεσοπρόθεσμης αύξησης του δυνητικού προϊόντος δεν οφειλόταν στη στοχευμένη στήριξη έκτακτης ανάγκης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η επεκτατική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) οφειλόταν σε μη στοχευμένα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας, στις μόνιμες αυξήσεις των μισθών του δημόσιου τομέα και των κοινωνικών παροχών, στις υψηλότερες δαπάνες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και στη μείωση των συντελεστών του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) σε επιλεγμένα είδη. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 δεν ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο 3,2 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 3,2 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που συνιστά ετήσια αύξηση κατά 0,8 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2022. Η Σλοβακία χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή

([12]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Σλοβακίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Σλοβακίας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 205).

([13]) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Σλοβακίας το 2023 εκτιμάται σε 12,4 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό δυνητικό ρυθμό αύξησης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

([14]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης. Ένας δείκτης με αρνητικό πρόσημο υποδηλώνει επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, ενώ ένας δείκτης με θετικό πρόσημο υποδηλώνει συσταλτική δημοσιονομική πολιτική.

μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές, στις μεταφορές μηδενικών εκπομπών και στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Οι εν λόγω δημόσιες επενδύσεις χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(13) Στο πρόγραμμα σταθερότητας 2024, το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές προβλέπεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στο 2,0 % το 2024 και 3,1 % το 2025, ενώ ο μετρούμενος με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) πληθωρισμός προβλέπεται στο 3,2 % το 2024 και 4,4 % το 2025. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να αυξηθεί σε 5,9 % του ΑΕΠ το 2024 και να μειωθεί σε 5,4 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 58,6 % έως τα τέλη του 2024 και 59,8 % έως τα τέλη του 2025. Μετά το 2025 το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί σταδιακά σε 5,2 % του ΑΕΠ το 2026 και να αυξηθεί σε 5,5 % το 2027. Επομένως, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης δεν προβλέπεται να επανέλθει κάτω από την τιμή αναφοράς για το έλλειμμα του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Αντίστοιχα, μετά το 2025 ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί σε 63,6 % το 2026 και σε 67,8 % το 2027.

(14) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 2,2 % το 2024 και 2,9 % το 2025, και ο μετρούμενος με τον ΕνΔΤΚ πληθωρισμός να διαμορφωθεί σε 3,1 % το 2024 και 3,6 % το 2025.

(15) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 5,9 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 58,5 % έως τα τέλη του 2024. Η αύξηση του ελλείμματος το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως τη συνέχιση των υφιστάμενων μέτρων στήριξης για τις τιμές της ενέργειας και τα νέα μέτρα που αυξάνουν τις δαπάνες, όπως η μόνιμη αύξηση της 13ης καταβολής συντάξεων, η αύξηση των δαπανών για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η δημιουργία νέου Υπουργείου Τουρισμού και Αθλητισμού, η τροποποίηση του νόμου για την εκπαίδευση με την οποία θεσπίζονται το νόμιμο δικαίωμα εγγραφής στο νηπιαγωγείο των παιδιών ηλικίας άνω των τριών ετών και καλύτερα δικαιώματα για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και η καθιέρωση συμβάσεων βάσει επιδόσεων στα δημόσια πανεπιστήμια. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι συσταλτικός κατά 1,4 % του ΑΕΠ το 2024.

(16) Δαπάνες ύψους 1,2 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») βάσει του μηχανισμού το 2024, έναντι 0,5 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο ή το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Σλοβακίας.

(17) Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο συνέστησε ([15]) στη Σλοβακία να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών ([16]) το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 5,7 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες της Σλοβακίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 6,2 % το 2024, ποσοστό που είναι υψηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Η εν λόγω υπέρβαση του συνιστώμενου μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών αντιστοιχεί σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2024. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει πλήρως με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(18) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στη Σλοβακία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο συνέστησε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Σλοβακία πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος ([17]) των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 2,1 % του ΑΕΠ το 2023 και σύμφωνα με τις προβλέψεις σε 0,4 % το 2024 και σε 0,0 % το 2025. Ειδικότερα, το ανώτατο όριο στις τιμές του αερίου για τα νοικοκυριά θεωρείται ότι θα παραμείνει σε ισχύ το 2024. Εάν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του

([15]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Σλοβακίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Σλοβακίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 233).

([16]) Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

([17]) Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο, οι προβολές αυτές θα συνεπάγονται δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 1,7 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες ([18]) έχουν συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό ύψους 0,2 % του ΑΕΠ κατά το εν λόγω έτος. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας δεν προβλέπεται να καταργηθούν σταδιακά το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Επιπλέον, τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν δεν προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν πλήρως για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Υπάρχει το ενδεχόμενο ούτε αυτό να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας που στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων εκτιμάται σε 0,0 % του ΑΕΠ το 2024 (0,0 % το 2023).

(19) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Σλοβακία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να μειωθούν από 3,2 % του ΑΕΠ το 2023 σε 3,0 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση αυτή οφείλεται στη λήξη της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 των διαρθρωτικών ταμείων της Ένωσης, για την οποία τα κονδύλια ήταν διαθέσιμα έως το 2023. Αυτό οφείλεται και στην αναβολή της παράδοσης στρατιωτικού εξοπλισμού έως το 2025. Λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω πρόσθετων παραγόντων, εκτιμάται ότι οι δημόσιες επενδύσεις το 2024 ευθυγραμμίζονται με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού, αναμένεται να μειωθούν από 3,2 % του ΑΕΠ το 2023 σε 2,0 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση αυτή οφείλεται στη λήξη της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 των διαρθρωτικών ταμείων της Ένωσης, για την οποία τα κονδύλια ήταν διαθέσιμα έως το 2023.

(20) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 5,4 % του ΑΕΠ το 2025. Η μείωση του ελλείμματος το 2025 αποτυπώνει κυρίως την ενίσχυση των εσόδων που οφείλεται στο υψηλότερο ονομαστικό ΑΕΠ λόγω υψηλότερου πληθωρισμού. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 59,9 % έως τα τέλη του 2025. Η συνετή δημοσιονομική πολιτική αναμένεται να συμβάλει, αφενός, στη μείωση του δομικού πληθωρισμού, ο οποίος είναι πολύ υψηλότερος από τον μέσο όρο της ευρωζώνης και θα μπορούσε να οδηγήσει σε απώλειες ανταγωνιστικότητας, εάν συνεχιστεί, και, αφετέρου, στην ενίσχυση της εξωτερικής θέσης.

(21) Το φορολογικό σύστημα της Σλοβακίας θα μπορούσε να ωφεληθεί από ένα πιο φιλοαναπτυξιακό φορολογικό μείγμα για την τόνωση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, με παράλληλη προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος και της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, και βελτίωση της δικαιοσύνης. Επί του παρόντος, οι φόροι επί του εισοδήματος από εργασία ως ποσοστό των συνολικών φόρων είναι οι πέμπτοι υψηλότεροι στην Ένωση (52,4 %). Η Σλοβακία έχει σχετικά υψηλό μη μισθολογικό κόστος εργασίας για τα άτομα με χαμηλότερο εισόδημα, αποθαρρύνοντας τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, σε ένα πλαίσιο όπου η φορολόγηση του εισοδήματος από εργασία είναι λιγότερο προοδευτική από τον μέσο όρο της Ένωσης. Τα δημόσια έσοδα και οι συνθήκες εργασίας επηρεάζονται αρνητικά από το μεγάλο κενό όσον αφορά τους φόρους, τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τις μη φορολογικές υποχρεωτικές πληρωμές μεταξύ μισθωτών και αυτοαπασχολουμένων, με αποτέλεσμα το υψηλότερο ποσοστό αυτοαπασχολουμένων που παρουσιάζουν χαρακτηριστικά εξάρτησης στην Ένωση. Στη Σλοβακία, τα έσοδα από τον περιοδικό φόρο ακίνητης περιουσίας υπολείπονται των αντίστοιχων στην Ένωση, καθώς ανέρχονται μόλις στο 0,4 % του ΑΕΠ, σε σύγκριση το 1 % που είναι ο μέσος όρος της Ένωσης. Η απόκλιση αυτή απορρέει από το φορολογικό σύστημα της Σλοβακίας με βάση το εμβαδό, που υπολογίζει τους φόρους με βάση το μέγεθος της ακίνητης περιουσίας αντί για την αγοραία αξία, γεγονός που οδηγεί σε στασιμότητα των φορολογικών εσόδων, ενώ οι τιμές των κατοικιών έχουν αυξηθεί τα τελευταία έτη. Στον τομέα της περιβαλλοντικής φορολογίας, η Σλοβακία πέτυχε αξιοσημείωτες επιδόσεις το 2022, υπερβαίνοντας τον μέσο όρο της Ένωσης όσον αφορά τους περιβαλλοντικούς φόρους, τόσο σε σχέση με το ΑΕΠ όσο και ως ποσοστό της συνολικής φορολογίας. Ωστόσο, αυτό οφειλόταν κυρίως στα ισχυρά φορολογικά έσοδα στον τομέα της ενέργειας που προέρχονταν από σημαντική φορολογική βάση. Αντιθέτως, τα έσοδα από τους φόρους επί των μεταφορών, της ρύπανσης και των πόρων ήταν χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης, γεγονός που καταδεικνύει ότι υπάρχει δυνατότητα να ενισχυθεί η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις των τελευταίων ετών, το έλλειμμα συμμόρφωσης όσον αφορά τον ΦΠΑ παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Ωστόσο, η Σλοβακία κατόρθωσε να το μειώσει σημαντικά από το 2010 έως το 2021, λόγω της υποχρεωτικής αναφοράς όλων των εγχώριων και των ενδοενωσιακών συναλλαγών η οποία έχει θεσπιστεί από το 2014, σε συνδυασμό με την ευρύτερη εφαρμογή του μηχανισμού αντιστροφής της επιβάρυνσης. Οι δράσεις για τον εξορθολογισμό των συστημάτων φορολόγησης, εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και μη φορολογικών υποχρεωτικών πληρωμών, σε συνδυασμό με μέτρα για τη μείωση του διοικητικού κόστους και του κόστους συμμόρφωσης, μπορούν να τονώσουν τα δημόσια έσοδα και να στηρίξουν τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Τα τελευταία έτη, η Σλοβακία έλαβε διάφορα μη στοχευμένα μέτρα με δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις, για παράδειγμα, στις τιμές των ακινήτων και στην ανταγωνιστικότητα των τιμών, με αποτέλεσμα να υπάρχει επίσης αθέμιτη κατανομή των πόρων. Επιπροσθέτως, η ανεπαρκής εφαρμογή των υφιστάμενων επανεξετάσεων των δαπανών στο πλαίσιο της διαδικασίας του προϋπολογισμού δεν επιτρέπει να επιτευχθούν οι προσδιορισθείσες εξοικονομήσεις πόρων που θα μπορούσαν να ωφελήσουν τα δημόσια οικονομικά. Επιπλέον, περαιτέρω βελτιώσεις στην ψηφιοποίηση της φορολογικής διοίκησης, ιδίως όσον αφορά την ηλεκτρονική

([18]) Για τη μέτρηση της συμβολής αυτής χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών της γενικής κυβέρνησης, χωρίς i) τις πρόσθετες δημοσιονομικές επιπτώσεις των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) τις έκτακτες δαπάνες, iii) τις δαπάνες για την κυκλική ανεργία και iv) τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, σε σχέση με τον μεσοπρόθεσμο (10ετή) μέσο ρυθμό αύξησης του δυνητικού ονομαστικού ΑΕΠ, εκφραζόμενη ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ.

τιμολόγηση και τις προσυμπληρωμένες φορολογικές δηλώσεις, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην περαιτέρω μείωση των διαρροών στο φορολογικό σύστημα, να διευκολύνουν τη φορολογική συμμόρφωση και να μειώσουν το κόστος της.

(22) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Σλοβακίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Σλοβακία να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και να επιταχύνει τις επενδύσεις αντιμετωπίζοντας σχετικές προκλήσεις και διασφαλίζοντας παράλληλα αποτελεσματική διακυβέρνηση και ισχυρή διοικητική ικανότητα. Η Σλοβακία αντιμετωπίζει διάφορα εμπόδια που παρακωλύουν την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς αρκετά μεγάλα επενδυτικά έργα ενδέχεται να μην υλοποιηθούν. Η υλοποίηση των επενδύσεων επιβραδύνεται, ιδίως στους τομείς της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, των ανακαινίσεων κτιρίων, της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας, της προστασίας της φύσης και της διαχείρισης των υδάτων. Επίσης, ορισμένες εν εξελίξει μεταρρυθμίσεις δεν σημειώνουν πρόοδο όπως είχε προγραμματιστεί, για παράδειγμα στον τομέα του σχεδιασμού του τοπίου, και ενδέχεται να προκαλέσουν περαιτέρω εμπόδια. Η σλοβακική δημόσια διοίκηση πάσχει από διαρθρωτικά χαμηλή αποτελεσματικότητα και έλλειψη διοικητικής ικανότητας σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης για την υλοποίηση πολύπλοκων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Άλλα εμπόδια που πρέπει να αντιμετωπιστούν συνδέονται, για παράδειγμα, με τις δημόσιες συμβάσεις και τις χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης, οι οποίες προκαλούν σημαντικές καθυστερήσεις. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(23) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([19]), η Σλοβακία οφείλει να επανεξετάσει το πρόγραμμά της που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το εθνικό της σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η εν λόγω επανεξέταση αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Η Σλοβακία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μεταξύ της περιφέρειας της πρωτεύουσας και των άλλων περιφερειών. Είναι κρίσιμης σημασίας να επιταχυνθεί η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και να συνεχιστεί η υλοποίηση των προτεραιοτήτων που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα, οι οποίες εξακολουθούν να είναι συναφείς. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών και να βελτιωθεί η εταιρική σχέση και η οικειοποίηση, μεταξύ άλλων μέσω της μεγαλύτερης συμμετοχής των ενδιαφερόμενων φορέων της κοινωνίας των πολιτών. Απαιτούνται ακόμη προσπάθειες για να ενισχυθεί η κοινωνική και οικονομική ένταξη των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων Ρομά, να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσής τους, να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση χωρίς διαχωρισμούς και να στηριχθεί η ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Ταυτόχρονα, πρέπει να ολοκληρωθούν οι προγραμματισμένες επενδύσεις σε υποδομές πόσιμου ύδατος και λυμάτων. Επιπλέον, οι προγραμματισμένες επενδύσεις στην κυκλική οικονομία, τη διαχείριση αποβλήτων και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια και οικιστικά κτίρια είναι καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση. Εξακολουθεί να είναι εξίσου απαραίτητη η επίτευξη περαιτέρω προόδου όσον αφορά την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την απανθρακοποίηση της οικονομίας. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας πρέπει να ενισχυθούν για την καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας. Στο πλαίσιο αυτό, τα αποτελεσματικά συστήματα επανειδίκευσης και εκπαίδευσης ενηλίκων είναι καίριας σημασίας. Τέλος, η παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για παιδιά ηλικίας κάτω των τριών ετών είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της ισότητας των φύλων στην αγορά εργασίας και την κοινωνία.

(24) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, αξίζει να δοθεί περαιτέρω προσοχή στις δυνατότητες τόνωσης των επενδύσεων στη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, ιδίως δεδομένης της συσσώρευσης εκκρεμών επενδύσεων στον εν λόγω τομέα από την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού. Η Σλοβακία θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([20]) στους τομείς των ψηφιακών τεχνολογιών και της

([19]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1056, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/523, (ΕΕ) 2021/695, (ΕΕ) 2021/697 και (ΕΕ) 2021/241, (ΕΕ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

καινοτομίας στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας, των καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών και των βιοτεχνολογιών για τη στήριξη του μετασχηματισμού της βιομηχανίας.

(25) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, η Σλοβακία αντιμετωπίζει διάφορες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με το δικαστικό πλαίσιο και το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, την έλλειψη διαφάνειας και ανταγωνισμού στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, την αγορά εργασίας, την ανεπαρκή απόκτηση βασικών δεξιοτήτων, την ελλιπή ένταξη και τα χαμηλά ποσοστά εγγραφής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, τη διατήρηση των φυσικών πόρων και το πλαίσιο κυκλικής οικονομίας.

(26) Οι πρόσφατες νομοθετικές αλλαγές, ιδίως οι τροποποιήσεις του ποινικού κώδικα και η διάλυση της ειδικής εισαγγελίας, εγείρουν σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και επιβολής του νόμου στη Σλοβακία. Χωρίς κατάλληλες διασφαλίσεις, οι εξελίξεις αυτές ενδέχεται να αποδυναμώσουν την ικανότητα του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης και την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένης της αποτροπής, της διερεύνησης και της δίωξης υποθέσεων διαφθοράς και απάτης υψηλού επιπέδου. Η προβλεπόμενη αναδιοργάνωση της αστυνομικής υπηρεσίας που ειδικεύεται στην καταπολέμηση της διαφθοράς (NAKA) ενδέχεται να επηρεάσει περαιτέρω την κατάσταση. Επιπλέον, η πρόσφατη παύση αρκετών μελών του Δικαστικού Συμβουλίου από τα καθήκοντά τους πριν από τη λήξη της θητείας τους και η απουσία εγγυήσεων για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Δικαστικού Συμβουλίου εγείρουν επίσης ανησυχίες. Οι εξελίξεις αυτές ενδέχεται να υπονομεύσουν το επιχειρηματικό και κανονιστικό περιβάλλον της Σλοβακίας και, ως εκ τούτου, την ανταγωνιστικότητά της.

(27) Το κατακερματισμένο σύστημα διακυβέρνησης στη Σλοβακία και ο ανεπαρκής συντονισμός μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της δημόσιας διοίκησης υπονομεύουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και, ιδίως, την ικανότητα της χώρας να εφαρμόζει αποτελεσματικά πολιτικές και επενδυτικά έργα. Επιπλέον, η παροχή ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών και η οικονομική ανεξαρτησία των τοπικών και περιφερειακών αρχών παρουσιάζουν γενικά αδυναμίες. Αυτό, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη χρήση ταχειών νομοθετικών διαδικασιών, έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη προβλεψιμότητας του κανονιστικού πλαισίου. Ταυτόχρονα, ενώ το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας επιδιώκει την απλούστευση των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων στη Σλοβακία, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα που συνδέονται με την έλλειψη διαφάνειας και ανταγωνισμού στις δημόσιες συμβάσεις. Αυτό καταδεικνύεται από το γεγονός ότι το 2023 το 33 % των δημόσιων συμβάσεων ανατέθηκε σε μοναδικούς υποψηφίους. Ως αποτέλεσμα αυτών των προβλημάτων, οι δημόσιες συμβάσεις δεν χρησιμοποιούνται επαρκώς και με στρατηγικό τρόπο για την προώθηση σημαντικών στόχων πολιτικής, με αποτέλεσμα να επιβραδύνεται η πρόοδος προς την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να παρεμποδίζεται η ικανότητα της Σλοβακίας να βελτιώσει το οικονομικό της δυναμικό. Οι αλλαγές που προτάθηκαν πρόσφατα στο πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις και η νέα νομοθεσία για τις στρατηγικές επενδύσεις μπορεί να υπονομεύσουν περαιτέρω τη διαφάνεια και τον ανταγωνισμό στις δημόσιες συμβάσεις και ενδέχεται να μειώσουν τις κατάλληλες διασφαλίσεις, ιδίως για τις επενδύσεις μεγάλης κλίμακας.

(28) Σχετικά υψηλό ποσοστό νεαρών μαθητών της Σλοβακίας δεν διαθέτει ελάχιστο επίπεδο επάρκειας σε βασικές δεξιότητες στους τομείς των μαθηματικών, της ανάγνωσης και των θετικών επιστημών. Η έρευνα του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών του 2022 του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης δείχνει ότι η Σλοβακία συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών με τις χειρότερες επιδόσεις όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες, καθώς πάνω από το 30 % των μαθητών παρουσιάζουν χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά και την ανάγνωση, ενώ μειώθηκε το ποσοστό των ατόμων με κορυφαίες επιδόσεις, γεγονός που υπονομεύει το μακροπρόθεσμο δυναμικό καινοτομίας και την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης έντονο χάσμα όσον αφορά τις επιδόσεις μαθητών από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντα περιβάλλοντα, μεταξύ άλλων από περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά, καθώς το 62,6 % δεν έχει αποκτήσει βασικές δεξιότητες στα μαθηματικά. Αυτό αντιστοιχεί σε ευρύτερες ανισότητες στο σλοβακικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το σλοβακικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει πολλά μέτρα στον τομέα της εκπαίδευσης, αλλά δεν είναι επαρκώς στοχευμένο ώστε να αυξηθεί το ποσοστό των παιδιών με βασικές δεξιότητες. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών θα βελτιωθούν αν επικεντρωθούν περισσότερο στη στήριξη της ανάπτυξης βασικών δεξιοτήτων των μαθητών. Επιπλέον, το επάγγελμα του εκπαιδευτικού δεν είναι αρκετά ελκυστικό για να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού και υπάρχει περιθώριο να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των εκπαιδευτικών και να αυξηθούν η διαθεσιμότητα βοηθών διδασκαλίας και οι ευκαιρίες μάθησης και καθοδήγησης από ομοτίμους. Επιπλέον, υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες αύξησης του ποσοστού εγγραφής παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ) με την αύξηση της διαθεσιμότητας θέσεων ΠΕΦ και την παροχή κινήτρων για την αξιοποίησή τους από τους γονείς. Παρόλο που το σλοβακικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας υποστηρίζει την αύξηση του ποσοστού εγγραφής παιδιών από την ηλικία των τριών ετών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat ([21]), μόνο το 1 % του συνόλου των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών συμμετείχε στην ΠΕΦ το 2023, το οποίο είναι το χαμηλότερο ποσοστό εγγραφής στην Ένωση. Η αύξηση της συμμετοχής στην ΠΕΦ συμβάλλει στην καλύτερη προετοιμασία των παιδιών ώστε να αποκτήσουν δεξιότητες αργότερα στη ζωή, μειώνει την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και προωθεί τη συμμετοχή των γονέων στην αγορά εργασίας, ιδίως των γυναικών.

([21]) Έρευνα EU SILC.

(29) Οι καθαρές απορροφήσεις άνθρακα της Σλοβακίας στους τομείς της χρήσης γης, της αλλαγής χρήσης γης και της δασοπονίας προβλέπεται να μειωθούν σημαντικά, πράγμα που υποδηλώνει ότι η χώρα θα υπολείπεται του στόχου της για - 6 821 kt ισοδύναμου CO_2 έως το 2030, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/841 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([22]). Αυτό συμβαδίζει με την ανεπαρκή εκτίμηση των κλιματικών κινδύνων από την πλευρά της Σλοβακίας και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει όσον αφορά τη μετατροπή των πληροφοριών για τους κλιματικούς κινδύνους σε πρακτικές λύσεις. Για να αντιστραφεί αυτή η τάση κατά τα επόμενα έτη, θα είναι σημαντικό να προωθηθούν μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων λύσεων που βασίζονται στη φύση, και να ενσωματωθούν στις σχετικές εθνικές πολιτικές, να ολοκληρωθεί η οριοθέτηση των προστατευόμενων φυσικών περιοχών και να προωθηθεί η βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων. Ταυτόχρονα, απαιτούνται περαιτέρω μέτρα πολιτικής για την τόνωση της μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία. Η Σλοβακία ενδέχεται να μην επιτύχει τον στόχο της για το 2025 όσον αφορά τα αστικά στερεά απόβλητα, ενώ το 2020 ήδη υπολειπόταν κατά 19,2 εκατοστιαίες μονάδες του στόχου του 55 % για το 2025, καθώς και του στόχου του 65 % για το 2025 όσον αφορά τα απορρίμματα συσκευασίας, του οποίου υπολειπόταν κατά 5,3 εκατοστιαίες μονάδες ήδη το 2020 ([23]). Η Σλοβακία θα επωφελείτο από τη βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων πόρων ώστε να περιορίσει την υγειονομική ταφή και να αυξήσει την επαναχρησιμοποίηση των αστικών αποβλήτων και των απορριμμάτων συσκευασίας, καθώς και τη χρήση κυκλικών υλικών στη βιομηχανία και τις κατασκευές.

(30) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το 2024 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των σχεδίων τους για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα, για να εφαρμόσουν τη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ. Όσον αφορά τη Σλοβακία, οι συστάσεις 1, 2 και 3 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης, της τέταρτης και της πέμπτης σύστασης που ορίζονται στη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ.

(31) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και των συμπερασμάτων σχετικά με την ύπαρξη ανισορροπιών, οι συστάσεις βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 3. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με τη στεγαστική αγορά, το χρέος των νοικοκυριών και την εξωτερική θέση. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 3 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με την ανταγωνιστικότητα κόστους. Οι συστάσεις 1 και 3 συμβάλλουν τόσο στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών όσο και στην εφαρμογή της σύστασης του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 30,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σλοβακία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών ([24]) το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει, μεταξύ άλλων, με τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης με κατεύθυνση την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και με τη διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε συνετό επίπεδο σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Να καταστήσει το μείγμα φόρων αποδοτικότερο, μεταξύ άλλων μειώνοντας τα αντικίνητρα στην αγορά εργασίας και αξιοποιώντας καλύτερα την περιβαλλοντική φορολογία και την περιοδική φορολογία ακίνητης περιουσίας. Να μειώσει τα δαπανηρά μέτρα δαπανών, μεταξύ άλλων εφαρμόζοντας επανεξετάσεις των δαπανών. Να συνεχίσει την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης, μεταξύ άλλων με την περαιτέρω ψηφιοποίηση της φορολογικής διοίκησης. Να μειώσει τους κινδύνους που σχετίζονται με το χρέος των νοικοκυριών στηρίζοντας την προσφορά κατοικιών και την επέκταση της αγοράς ενοικίασης ακινήτων.

2. Να διασφαλίσει αποτελεσματική διακυβέρνηση, να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα διαχείρισης των κονδυλίων της Ένωσης, να επιταχύνει τις επενδύσεις και να διατηρήσει τη δυναμική υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων. Να αντιμετωπίσει τις σχετικές προκλήσεις, ώστε να καταστεί δυνατή η αδιάλειπτη, ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των εν λόγω προγραμμάτων, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας μέτρα για την καλύτερη αντιμετώπιση των επενδυτικών αναγκών όσον αφορά τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, εξετάζοντας παράλληλα τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα «Στρατηγικές Τεχνολογίες για την Ευρώπη» με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

([22]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/841 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 και της απόφασης (ΕΕ) αριθ. 529/2013/ΕΕ (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/841/oj).

([23]) ΕΟΠ και ETC/CE (2022). Early Warning Assessment Related to the 2025 Targets for Municipal and Packaging Waste (Αξιολόγηση έγκαιρης προειδοποίησης σχετικά με τους στόχους του 2025 για τα αστικά απόβλητα και τα απορρίμματα συσκευασίας) (https://www.eea.europa.eu/publications/country-profiles-early-warning-assessments).

([24]) Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ως «καθαρές δαπάνες» νοούνται οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

3. Να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα, την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και καταπολέμησης της διαφθοράς, μεταξύ άλλων μεριμνώντας για την ύπαρξη επαρκών διασφαλίσεων για την αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας τη διαφάνεια και τον ανταγωνισμό στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, προκειμένου να προωθήσει τη χρηστή διακυβέρνηση και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων δαπανών. Να ενισχύσει τη διδασκαλία βασικών δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων, για παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, όπως περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά, και να αυξήσει τη διαθεσιμότητα και τη χρήση οικονομικά προσιτής και υψηλής ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για παιδιά ηλικίας κάτω των τριών ετών. Να ενισχύσει τη διαχείριση των αποβλήτων πόρων και την επαναχρησιμοποίηση των αστικών αποβλήτων και των απορριμμάτων συσκευασίας, καθώς και τη διατήρηση των φυσικών πόρων ενσωματώνοντας λύσεις που βασίζονται στη φύση και οριστικοποιώντας την οριοθέτηση των προστατευόμενων φυσικών περιοχών.

Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2024.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

NAGY I.